

*Библиотека
за етене*

Иван Тургенев/Фьодор Достоевски/Антон
Чехов/Иван Бунин/Александър Грин/
Михайл Булгаков/Андрей Платонов

ЗА ЛЮБОВТА

Разкази от руски писатели



Издателство
ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ЗА ЛЮБОВТА. Разкази от руски писатели

Иван Тургенев; Фьодор Достоевски; Антон Чехов;
Иван Бунин; Александър Грин; Михайл Булгаков; Анд-
рей Платонов, 256 стр.

Поредица БИБЛИОТЕКА ЗА ЧЕТЕНЕ

Превод: Васил Каратеодоров; Дона Минчева; Иванка
Васева; Пелин Велков; Рада Митова; Тая Балова

Романтична и нежна, заслепяваща и помитаща – любовта идва, за да даде крила или безпощадно да ги прекърши... Понякога е зла. А и кой е казал, че трябва да е мила?

Историите за любовта в кратките литературни форми са толкова вълнуващи, колкото и историите, описани в големите любовни романи. Един сборник с разкази обаче е възможност да изпитате удоволствие от една единствена книга, но по много и различни начини! Защото всеки автор пише различно, използва свои художествени похвати и изразни средства. Някои се фокусират върху пагубните страсти и мъките на несподелените чувства, други върху романтичните емоции, трети върху нежността и чистотата на любовните преживявания. Жаждата за любов има силата да вдъхновява, да разкрива невидимото, да изразява неизразимото, но тази жажда може да заслепи до лудост, да погуби дори. Каквато и да е, любовта най-вече е чудо!

Разказите в този сборник са прекрасен образец за любовна проза, те ще докоснат най-тънките струни в душата и ще разкрият различните лица на най-великото чувство.

За поръчка на книги от сайта www.paritetbg.com

20 % отстъпка.

© Предпечатна подготовка Паритет ООД

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978– 619– 153– 415– 9

СЪДЪРЖАНИЕ

ПЬОТЪР ПЕТРОВИЧ КАРАТАЕВ /Иван Тургенев.....	5
<i>превод Васил Каратеодоров</i>	
МОЯТ СЪСЕД РАДИЛОВ /Иван Тургенев/.....	28
<i>превод Васил Каратеодоров</i>	
МАЛКИЯТ ГЕРОЙ /Фьодор Достоевски/.....	41
<i>превод Дона Минчева</i>	
ЙОНИЧ /Антон Чехов/.....	107
<i>превод Пелин Велков</i>	
ТЪМНИ АЛЕИ /Иван Бунин/.....	140
<i>превод Рада Митова</i>	
НАЧАЛОТО /Иван Бунин/.....	150
<i>превод Таня Балова</i>	
МАДРИД /Иван Бунин/.....	155
<i>превод Таня Балова</i>	
ИЗНЕВЯРА /Александър Грин/.....	165
<i>превод Таня Балова</i>	
АКВАРЕЛ /Александър Грин/.....	178
<i>превод Таня Балова</i>	
ЗАЛОГ ЗА ЛЮБОВ /Михаил Булгаков/.....	187
<i>превод Рада Митова</i>	
КЪРПА ЗА РЪЦЕ С БРОДИРАНО ПЕТЛЕНЦЕ /.....	212
Михаил Булгаков/ <i>превод Рада Митова</i>	
ЗАВРЪЩАНЕ /Андрей Платонов/.....	218
<i>превод Иванка Васева</i>	



ИЗДАДЕНИ В „БИБЛИОТЕКА ЗА ЧЕТЕНЕ“

1. **Александър Куприн** – ДУЕЛ
2. **Рафаело Джованьоли** – СПАРТАК
3. **Александър Дюма** – КАВАЛЕРЪТ Д'АРМАНТАЛ
4. **Приказки от цял свят** – ЧУДНА ОГЪРЛИЦА
5. **Ърнест Томпсън-Ситън**, **МАЛКИТЕ ДИВАЦИ**;
Николай Гарин, **ДЕТСТВОТО НА ТЪОМА**, повести
за деца
6. **Александър Куприн** – БЯЛАТА АКАЦИЯ, разкази
7. **Майн Рид** – КВАРТЕРОНКАТА
8. **Януш Корчак** – КРАЛ МАТИУШ ПЪРВИ
9. **Лев Толстой** – СЕВАСТОПОЛСКИ РАЗКАЗИ.
ХАДЖИ МУРАТ, повести
10. **Иван Тургенев** – ПРОЛЕТНИ ВОДИ. АСЯ, повести
11. **Йенс Петер Якобсен** – НИЛС ЛЮНЕ
12. **Оноре дьо Балзак** – ЕДНА ТЪМНА АФЕРА
13. **Сигрид Унсет** – СЪРЦЕТО НА ЙЕНИ
14. **Джек Лондон** – ЗВЕЗДЕН СКИТНИК ИЛИ
УСМИРИТЕЛНА РИЗА
15. **Антон Чехов** – ЖИВОТЪТ Е ПРЕКРАСЕН!, разкази
16. **Фьодор М. Достоевски** – ИГРАЧЪТ НА РУЛЕТКА
17. **Велики руски драматурзи** – **Н. Гогол**, РЕВИЗОР;
А. Н. Островски, ПРАВДАТА Е ДОБРО, НО
ЩАСТИЕТО Е ПО-ДОБРО, пиеси
18. **Алексей Толстой** – УСОЙНИЦА; МИШУКА
НАЛИМОВ; ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА РАЗТЪОГИН;
АРХИП, повести и разкази
19. **Александър Пушкин** – КАПИТАНСКАТА
ДЪЩЕРЯ; ДУБРОВСКИ, повести
20. **Артър Конан Дойл** – НЕ САМО ШЕРЛОК ХОЛМС,
разкази
21. **Майн Рид** – ЛОВЦИ НА РАСТЕНИЯ
22. **Дж. Бърнард Шоу** – КАНДИДА; ПИГМАЛИОН,
пиеси
23. **Лев Толстой** – КРОЙЦЕРОВА СОНАТА; ДЯВОЛ,
повести
24. **Ал. Куприн**, ЯМА; **Л. Толстой**, ОТЕЦ СЕРГИЙ –
БЪДИ МОЯ! ПОРОЧНИ СТРАСТИ, повести
25. **Иван Тургенев**; **Фьодор Достоевски**; **Антон Чехов**;
Иван Бунин; **Александър Грин**; **Михаил Булгаков**;
Андрей Платонов – ЗА ЛЮБОВТА, разкази

ПЪОТЪР ПЕТРОВИЧ КАРАТАЕВ

Иван Тургенев



Преди пет години, през есента, на пътя от Москва за Тула, трябваше да прекарам почти цял ден в пощенската станция поради липса на коне. Връщах се от лов и бях достатъчно непредвидлив да изпратя своята тройка напред. Надзирателят, вече стар, навъсен човек, с коси, надвиснали над самия му нос, с мънички сънливи очи, на всичките мои оплаквания и молби отговаряше със сонното мърморене, тръшкеше ядосано вратата, сякаш сам проклинаше длъжността си, и излизайки на входа, ругаеше коларите, които бавно газеха из калта с тежки дъги в ръце или седяха на пейката, като се прозяваха и се почесваха, без да обръщат особено внимание на гневните викове на своя началник. Вече три пъти се залавях да пия чай, няколко пъти напразно се опитвах да заспя, прочетох всички надписи по прозорците и стените: измъчваше ме страшна скука. Със студено и безнадеждно отчаяние гледах вдигнатите стръки на своя тарантас, когато изведнъж задрънка звънче и една малка талига, впрегната с три измъчени коня, се спря пред входа. Пристигналият скочи от талигата и като извика: „По-бързо коне!”, влезе в стаята. Докато той с обикновено странно учудване изслушваше

отговора на надзирателя, че няма коне, аз успях с цялото жадно любопитство на скупаещ човек да огледам от глава до пети моя нов другар. Наглед той беше към тридесетгодишен. Шарката бе оставила неизличими следи по лицето му, сухо и жълтеникаво, с неприятен меден отблясък; гарваново-черната дълга коса падаше отзад на колелца върху яката, а отпред се виеше в буйни сколуфи; виждаха се малки подпухнали очички – и нищо повече; върху горната му устна стърчаха няколко косъма. Той беше облечен като нехаен помешчик, посетител на конните панаири, в пъстър, доста омазнен архалук, с избеляла копринена вратовръзка с лилав цвят, жилетка с медни копчета и сиви панталони с разширени долу крачоли, изпод които едва се подаваха краищата на непочистени ботуши. Той



силно миришеше на тютюн и водка; на червените му и дебели пръсти, почти закрити от ръкавите на архалука, се виждаха сребърни и тулски пръстени. Такива фигури се срещат в Русия не с дюзини, а със стотици; познанството с тях, нека си признаем, не доставя никакво удоволствие; но въпреки предубеждението, с което гледах на пристигналия, не можах да не забележа безгрижно– добрия и страстен израз на лицето му.

– Ето и той чака тук повече от час – каза надзирателят, като ме посочи мене.

„Повече от час!“ Злодеят ми се подиграваше.

– Но той може би не бърза толкоз – отговори новодошлият.

– Това вече не можем да знаем – каза мрачно надзирателят.

– Мигар никак не може? Никакви коне ли няма?

– Не може. Нито един кон няма.

– Е, тогава кажете да ми донесат самовар. Ще почакаме, няма какво да се прави.

Новодошлият седна на пейката, хвърли каскета си на масата и прекара ръка по косата си.

– А вие пихте ли вече чай? – попита ме.

– Пих.

– А още веднъж за компания не желаете ли?

Съгласих се. Големият протрит самовар за четвърти път се появи на масата. Извадих бутилка ром. Не се излъгах, като взех моя събеседник за дребен дворянин. Казваше се Пьотър Петрович Каратаев.

Заприказвахме. Не мина и половин час от него-

вото пристигане и той вече с най-добродушна откровеност ми разказваше своя живот.

– Сега отивам в Москва – говореше ми той, като допиваше четвъртата чаша, – в село вече няма какво да правя.

– Защо да няма?

– Ами че така – няма. Стопанството се разстрои, мъжиците, да си призная, ги разорих; настъпиха лоши години: неплодородия, разни, знаете, нещастия... Но впрочем – добави той, като погледна унило настрана, – какъв стопанин съм аз!

– Че защо?

– Не – прекъсна ме той, – такива ли са стопаните! Ето, видите ли – продължи той, като наведе глава настрана и засмука прилежно лулата, – вие, така, като ме гледате, може да помислите, че аз таквоз... а пък трябва да ви призная, че получих слабо образование; средства нямаше. Вие ще ме извините, аз съм откровен човек, пък и най-сетне...

Той не довърши мисълта си и махна с ръка. Аз почнах да го уверявам, че се лъже, че много се радвам на нашата среща и прочие, а после забелязах, че за управляване на имение, струва ми се, не е нужно много голямо образование.

– Съгласен съм – отговори той, – съгласен съм с вас. Но все пак е нужно такава, по-особено разположение! Някой смъква и кожата на мужика, па не му мига окото, а аз... Позволете ми да узная, вие от Питер ли сте, или от Москва?

– Аз съм от Петербург.

Той пусна от ноздрите си дълга струя дим.

– А аз отивам в Москва да служа.

– А къде мислите да постъпите?

– Ами че не зная, където се случи. Право да ви кажа, боя се от службата: току-виж, че си попаднал под отговорност. Все в село съм живял; привикнах, знаете... но няма какво да се прави... нужда! Ох, тази нужда!

– Но затова пък ще живеете в столицата.

– В столицата... но аз не ѝ зная хубавото на тая столица. Ще видим, може и да има хубаво... Но по-хубаво от село май че нищо не може да има.

– А нима не ви е възможно повече да живеете на село?

Той въздъхна.

– Не е възможно. То сега комай не е и мое.

– А чие?

– Па там се появи един добър човек – съсед... полица...

Горкият Пьотър Петрович прокара ръка по лицето си, помисли и тръсна глава.

– Е, пък да става каквото ще!... Да си призная – добави той след кратко мълчание, – няма на кого да се сърдя, сам съм си виновен. Обичах да се перча!... Обичам, дявол да го вземе, да се перча!

– Весело ли живяхте на село? – попитах го.

– Аз, господине – отговори той бавно и като ме гледаше право в очите, – имах дванайсет чифта

гончета, такива гончета, каквито, да ви кажа, рядко се срещат. (Тези последни думи той произнесе напевно.) Заека веднага изморяват, а пък за хищниците са като змии, просто аспиди. И с хрътки можех да се похваля. Сега всичко е минало, та няма защо да лъжа. Ходех на лов и с пушка. Имах една кучка Контеска: необикновена стойка, само с душене откриваше всичко. Понякога ще отида при блатото и ще кажа: търси! Ако не захване да търси, с цяла дузина кучета да минеш – дума да не става, нищо няма да намериш! А захване ли да търси – ще умре, ама не се мърда от мястото!... И в стаята е тъй вежлива. Дадеш ѝ хляб с лявата ръка и кажеш: чифутин е ял – няма да вземе, а дадеш ли ѝ с дясната и кажеш: госпожица се е хранила – веднага ще вземе и ще го изяде. Имах и едно кученце от нея, отлично кученце, и в Москва исках да го занеса, но един приятел го измоли заедно с пушката; казва: в Москва на тебе, братко, не ще ти трябва куче; там, братко, ще бъде съвсем друго. И аз му дадох кученцето, пък и пушката; и всичкото остана, знаете, там.

– Но вие и в Москва бихте могли да ходите на лов.
– Вече не, защо? Не си могъл да издържиш, търпи сега. А по-добре позволете ми да узная как е животът в Москва – скъп ли е?

– Не, не твърде.

– Не твърде?... А кажете ми, моля ви се, нали цигани живеят в Москва?

– Какви цигани?

– А че каквито ходят по панаирите.

– Да, в Москва...

– Е, това е хубаво. Обичам циганите, дявол да го вземе, обичам...

И очите на Пьотър Петрович блеснаха с буйна веселост. Но изведнъж той се завъртя на пейката, после се замисли, наведе глава и протегна към мене празната чаша.

– Налейте ми от вашия ром – каза той.

– Но чай няма вече.

– Нищо, така, без чай... Ех!

Каратаев хвана с две ръце главата си и се подпря с лакти на масата. Аз мълчаливо го гледах и очаквах вече ония сантиментални възклицания, дори ония сълзи, на които е тъй щедър пийналият човек, но когато той дигна глава, мене, да си призная, ме поразя дълбоко тъжният израз на лицето му.

– Какво ви е?

– Нищо... спомних си миналото. Един анекдот... Бих ви го разказал, но неудобно ми е да ви безпокоя...

– Моля ви се!

– Да – продължи той с въздишка, – има разни случки... Дори например и с мене. Ето, ако искате, ще ви разкажа. Впрочем не зная...

– Разкажете, любезни Пьотър Петрович.

– Добре, макар че то таквоз... Ето, видите ли – почна той, – но аз наистина не зная...

– Е, стига, любезни Пьотър Петрович.
– Хайде, добре. Та ето какво, така да се каже, се случи с мене. Живеех си в село... Не щеш ли, хареса ми една мома, ах, ама каква мома беше... хубавица, умница, пък колко добра! Казваше се Матрьона. Но беше проста мома, тоест, вие разбирате, крепостна, просто слугиня. Пък и не моя, а чужда – ето кое беше лошото. Та аз я обикнах – такава история, знаете, – пък и тя мене. И почна Матрьона да ме моли: да съм я откупил от господарката; пък и аз самият вече мислех за туй... А господарка ѝ беше една богата, страшна бабишкера; тя живееше на петнайсетина версти от мене. Е, и ето в един, както се казва, прекрасен ден аз заповядах да впрегнат тройката във файтончето – средният ми кон беше раванлия, азиатец необикновен, затова и се казваше Лампурдос, – облякох се по-хубаво и отидох при Матрьонината господарка. Пристигам: голяма къща, с пристройки, с градина... При завоя Матрьона ме чакаше, искаше да заговори с мене, но само ръка ми целуна и се отстриани. Та влизам в антрето, питам: „Вкъщи ли е?...” А един висок лакей ми казва: „Как ще заповядате да доложат за вас?”. Аз казвам: „Доложи, братле, че помешчикът Каратаев е дошъл да поговори по една работа”. Лакеят отиде; аз чакам и си мисля: какво ли ще стане? Ще вземе да поиска, проклетницата, страшна цена, нищо, че е богата. Петстотин рубли сигур ще поиска. Ето, най-сетне



лакеят се върна и казва: „Заповядайте.” Влизам след него в гостната. Седи в кресло мъничка жълтичка бабичка и мига с очи. „Какво обичате?” Аз отначало, знаете ли, сметнах за нужно да кажа, че значи, приятно ми е да се запозная. „Вие грешите, аз не съм тукашната стопанка, а нейна роднина... Какво желаете?” Аз веднага ѝ отвърнах, че трябва да поговоря със самата стопанка. „Маря Илинична не приема днес: тя не е добре... Какво обичате?” Няма как, помислих си, ще ѝ обясня работата. Бабичката ме изслуша. „Матрьона ли? Коя Матрьона?” – „Матрьона Фьодоровна, Куликовата дъщеря.” – „На Фьодор Кулик дъщерята... че отде я познавате?” – „Случайно.” – „А знае ли тя вашето намерение?” – „Знае” Бабичката помълча. „Ще я науча аз нея, негодницата!...” Аз, да си призная,

се зачудих. „Но защо, моля ви се!... Аз съм готов да платя за нея, само благоволете да определите сумата”. Дъртата вещица току засъска: „Ама пък намерили сте с какво да ни учудите: много са ни притрябвали вашите пари!... А нея аз ще я науча, ще я науча... Ще избия глупостта от главата ѝ.” Закашля се чак бабичката от злоба. „Не ѝ ли е добре у нас, какво?... Ах, проклетница недна, прости, Господи, моето прегрешение!” Аз, да си призная, кипнах: „Защо заплашвате бедното момиче? Та какво е виновно то?” Бабичката се прекръсти. „Ах ти, Господи мой, Исусе Христе! Та няма аз не мога да се разпореждам със слугините си?” – „Че да не е тя ваша!” – „Е, за това вече Маря Илинична знае; не е ваша работа, господине; а пък на Матрьошка аз ще ѝ дам да разбере чия слугиня е.” Аз, да си призная, едва не се хвърлих върху проклетата бабичка, но си спомних за Матрьона и отпуснах ръце. Уплаших се така, че думи нямам да го изкажа; почнах да моля бабичката: „Вземете, казвам, колкото искате.” – „Но защо ви е тя?” – „Харесва ми, майко; влезте в моето положение... Позволете да ви целуна ръчицата.” И целунах ръката на тая вещица! „Е – изфъфли вещицата, – ще кажа на Маря Илинична; както тя заповяда; а вие елате след два дена.” Върнах се вкъщи в голямо безпокойство. Започнах да се досещам, че зле подхванах работата, напразно ѝ позволих да забележи моето разположение, но се сетих вече късно. След два дена отидох при гос-

подарката. Заведоха ме в кабинета. Цветя много, наредба отлична, тя седи в някакво чудно кресло и главата си облегнала назад на възглавницата; и предишната ѝ роднина беше тук, пък и още една съвсем руса госпожица със зелена рокля, кривоуста, компаньонка сигурно. Бабичката изгъгни: „Моля, седнете”. Седнах. Почна да ме разпитва на колко съм години и къде съм служил, и какво възнамерявам да правя, и все така отвисоко, важно. Аз отговарях подробно. Бабичката взе от масата една кърпичка и помахаше – помахаше пред лицето си... „На мене, казва, ми докладва Катерина Карповна за вашето намерение, докладва ми, казва; но аз, казва, съм си сложила като правило: да не пускам хората от служба... То не е и прилично, пък и не струва за една порядъчна къща: това не е редно. Аз вече се разпоредих, казва, няма защо повече, казва, да се безпокоите.” – „Какво безпокойство, моля ви се... А може би Матрьона Фьодоровна ви е нужна?” – „Не, казва, не ми е нужна.” – „Тогаваша защо не искате да ми я отстъпите?” – „Затова, защото не искам; не искам и туйто. Аз вече, казва, се разпоредих: тя ще бъде изпратена в едно село в степта.” Сякаш гръм ме удари. Бабичката каза две думи на френски на зелената госпожица и тя излезе. „Аз, казва, съм жена със строги принципи, пък и здравето ми е слабо; безпокойства не мога да понасям. Вие сте още млад човек, а аз вече съм стара жена и имам право да ви давам съвети.